

Kokkuvõte: Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri arengukava 2017–2022 täitmise vahearuanne

Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur on juhtiv kompetentsikeskus Eestis õppeasutuste kvaliteedihindamise alal. Aastaks 2022 on EKKA seadnud endale kolm eesmärki: (I) EKKA on usaldusväärne partner; (II) EKKA tegevus on tõhus ja mõjus; (III) EKKA on rahvusvaheliselt tuntud ja hinnatud. Arengukava täitmise vahearuanandes on esitatud ülevaade kolme eesmärgiga seotud 17 kriteeriumi täitmisest. Esitame siin kokkuvõtte mõningatest olulisimatest arendustest, tegevustest ja saavutustest, mis jäävad aastatesse 2017–2020. **Vahearuanne täisteksti leiad [siit](#).**

Tõenduspõhine kvaliteedihindamine kõrg- ja kutsehariduse ning täienduskoolituse valdkonnas

Kõikide EKKA hindamisjuhendite alus nii kutse- kui ka kõrghariduses **on Eesti elukestva õppe strateegia 2020**. Hindamisel arvestatakse nii õppeasutuste sihtide ja eesmärkide, riiklike dokumentide kui ka valdkondlike strateegiate ja OSKA raportitega. Hindamisel lähtutakse ka rahvusvahelistest dokumentidest, näiteks kutsehariduses EQAVET-i (kutsehariduse kvaliteediagentuuride ühenduse) suunistest ja indikaatoritest ja kõrghariduses Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse põhimõtetest (*ingl k ESG*).

EKKA töötab selle nimel, et hindamistulemused oleksid asjatundlikud, tõenduspõhised ja põhjalikult argumenteeritud. Aastatel 2017–2020 on kõrg- ja kutsehariduses vastu võetud kokku 250 hindamisotsust, neist **106 kõrghariduses ja 144 kutsehariduses**. Täienduskoolituses alustas EKKA 2019. aastal veebilehtede vastavushindamisega, hinnates **869 asutuse veebilehte**. 2020. aastal algas oluliselt sisulisem etapp täienduskoolituse hindamisel – õppe kvaliteedi hindamine. 2020. aasta lõpuks oli hinnatud **49 täienduskoolitusasutuse õppe kvaliteeti**.

Hindamistulemuste asjatundlikkuse, tõenduspõhisuse ja argumenteerituse tagamiseks korraldab **EKKA ekspertidele koolitusi ning koostab ja ajakohastab pidevalt hindamisaruande koostamise juhiseid**. Perioodil 2017–2020 on ekspertide osaluskordi koolitustel üle 1000 – neist kordadest umbes veerandi puhul on tegemist samade inimestega.

Hindamisotsuste asjakohasuse tagavad **kõrg- ja kutsehariduse hindamisnõukogud**, kuhu kuuluvad erinevate huvirühmade ja valdkondade esindajad. Muuhulgas kuuluvad nõukogudesse **tööandjate esindajad**, kes aitavad kaasa sellele, et tööandjad oleksid kaasatud ja informeeritud kõrg- ja kutsehariduse kvaliteedihindamise tulemustest.

Kvaliteedihindamise arendamine Eestis

EKKA esindajad osalesid **kõrgharidusseaduse ettevalmistamisel** ja mitmed EKKA ettepanekud on ka ellu rakendatud: näiteks on käivitunud **uus institutsionaalse akrediteerimise mudel**, kus senise nelja hindamisvaldkonna asemel on 12 standardit ning lisaks hinnatakse kõrgkooli suurust arvestades valimipõhiliselt kuni 10 õppekava. Õppekavagruppide kvaliteedihindamisi enam ei toimu (v.a seal, kus maksimaalset tulemust ei saadud).

Kutsehariduses tegi EKKA 2018. aastal kvaliteedihindamise süsteemi muutmise ettepanekud **kutseõppeasutuse seaduse muudatuste ja rakendusaktide tööühma koosolekutel**, sh Riigikogu kultuurikomisjoni vastavas arutelus. EKKA ettepanekutega arvestati kvaliteedihindamise ning esma- ja kordushindamiste põhimõtete määratlemisel kutseõppeasutuse seaduses.

EKKA on alates 2018. aastast töötanud välja **täienduskoolituse kvaliteedi hindamise** kontseptsiooni, mida piloteeritakse täna töötukassa koolituskaardi partnerite hulgas. Selle hindamise eesmärk on

motiveerida täienduskoolitusasutusi pakkuma kvaliteetseid koolitusi, mis lähtuvad õppija vajadustest, võimetest ja tööturu ootustest. Hindamise süsteemi piloteerimise ja läbiviidud uuringu tulemusel on EKKA teinud juba ettepanekud täienduskoolitusmaastiku korrastamiseks haridus- ja teadusministeeriumile. Täna on HTM algatanud ka **täiskasvanute koolituse seaduse muutmise eelnõu väljatöötamiskavatsuse**, mis on mitmeti EKKA töö tulemus.

EKKA töötajad osalesid ka **haridusstrateegia 2021–2035** väljatöötamises.

Lisaks eelnevale **arvestavad hariduse valdkonna otsustajad erinevate otsuste kujundamisel** (rahastamine, struktuursed muudatused jms) **hindamistulemustega**. Näiteks kutse- ja kõrghariduses viib EKKA haridus- ja teadusministeeriumi volitusel läbi õppeõiguse ekspertiisi, mille tulemuseks on kutse või kõrghariduse hindamisnõukogu ettepanek ministrile anda õppeõigus, anda õppeõigus tähtajaliselt või mitte anda õppeõigust. **Senise praktika kohaselt on minister lähtunud otsustamisel nõukogude ettepanekutest.**

Õppeasutuste toetamine kvaliteedikultuuri edendamisel

EKKA **hindamisaruanded ja analüüsid on aluseks õppeasutuste arendustegevustele kvaliteedi edendamisel**. Nii kutse- kui kõrghariduses palub EKKA õppeasutustel esitada aruanded hindamisotsustes välja toodud puuduste kõrvaldamise ja etteõetud parendustegevuste kohta.

Kõrgkoolidele viib EKKA läbi eneseanalüüsi koolitusi aasta enne institutsionaalset akrediteerimist. **Kutsehariduses** on EKKA kord aastas läbi viinud teabepäevi järgmisel aastal hindamisel osalevatele koolimeeskondadele ning korra poolaastas praktilisi seminare hindamisele tulevate kooli õppekavarühmade toetamiseks. **Täienduskoolituses** on EKKA korraldanud kaks infoseminari lävendipõhise hindamise ja täiskasvanute koolituse seaduse teemadel.

Õppeasutuste rahulolu hindamisega

Hinnatavate õppeasutuste rahulolu EKKA välishindamisega on stabiilselt kõrge ja EKKA arvestab tagasisidet hindamisprotsessi paremaks muutmisel. Kõrgkoolide tagasiside põhjal on EKKA palju tähelepanu pööranud **hindamiskomisjonide eeltööl**: näiteks kohtub komisjon omavahelisteks aruteludeks mitu korda enne hindamiskülastust, hindamisaruande esmane versioon valmib juba enne külastust jpm. Kutsekoolide tagasiside põhjal on **täiendatud hindamisjuhendeid** ja külastuskavasid.

2020. aasta tõi kaasa suure muutuse hindamistes – **valdav osa hindamisintervjuusid ja -külastusi toimus koroonaviiruse ohu tõttu veebi teel**. Õppeasutused on muutusega siiski hästi kohanenud, nagu näitavad EKKA rahuoluküsitlused: näiteks 90% hindamisel osalenud kutsekoolide esindajatest leidis, et veebi teel intervjuul osalemine oli neile sobiv.

Rahvusvahelised tegevused

EKKA-l on viimaste aastate jooksul olnud kaks suurt arendusprojekti teistes riikides – Tadžikistanis ja Gruusias. Alates 2018. aastast toetab EKKA **Tadžikistani** ministeeriumi, kohalikku kvaliteediagentuuri (SASSE) ja kõrgkooli kvaliteedihindamise süsteemi arendamisel, mis oleks vastavuses Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suunistega. Kuni 2021. aasta kevadeni kestvas projektis on mitmeid tegevusi, millest ühed olulisematest on pilootakrediteerimised kolmes Tadžikistani ülikoolis. Kuni 2021. aasta lõpuni viivad EKKA ja Saksa akadeemiline vahetusteenistus (DAAD) üheskoos ellu mestiprojekti **Gruusias**, mille eesmärk on arendada sealset hariduse kvaliteedi hindamise süsteemi nii üld-, kutse- ja kõrghariduses kui ka täienduskoolituses.

EKKA on läbi viinud ka kolm piiriülest hindamist. 2017. aastal hindas EKKA täienduskoolituse õppekava OSCE Border Management Staff College'is Tadžikistanis. 2019. aasta sügisel viis EKKA läbi institutsionaalse akrediteerimise hindamiskülastuse **Armeenias**, Jerevani Haybusaki ülikoolis. EKKA kõrghariduse hindamisnõukogu otsustas ülikooli akrediteerida kolmeks aastaks kõrvaltingimusega. 2020. sügisel toimus institutsionaalne akrediteerimine Tadžiki rahvusülikoolis.

EKKA jaoks on oluline liikmelisus **Euroopa kvaliteediagentuuride assotsiatsioonis (ENQA) ning registreering kvaliteediagentuuride registris EQAR**. 2017. aasta teises pooles läbis EKKA teistkordselt ENQA hindamise. Komisjon kiitis muuhulgas EKKA juhtimise kvaliteeti ja kõrget professionaalsust ning tunnustas EKKA kui eestvedaja rolli kvaliteedihindamise heade praktikate levitamisel välisriikides. Järgmine hindamine toimub 2023. aastal.

Lisaks arendustele ja hindamistele osaleb EKKA aktiivselt **rahvusvaheliste organisatsioonide töös**. Aastatel 2017–2020 löid EKKA esindajad kaasa viies erinevas töörühmas, näiteks ENQA e-õppe kvaliteedinõuete töörühmas ja kutsehariduse kvaliteediagentuuride ühenduse (EQAVET) juhttöögrupis („Role of QA in Vet in the EU policy context“).

Uuringud ja publikatsioonid

Igal aastal ilmuvad kõrg- ja kutsehariduse hindamistulemuste analüüsid **HTM-i välishindamise aastaraamatus**. Lisaks koostab EKKA mahukamaid kokkuvõtteid. Kord aastas viib EKKA läbi ka **temaatilise analüüsi**: näiteks 2019. aastal piloteeris agentuur temaatilist hindamist teemal „[Välisüliõpilaste õppimine ja õpetamine Eesti kõrgkoolides](#)“. 2020. aastal ilmus uuringu „[Täienduskoolituse kvaliteet – vastutus, kitsaskohad, võimalused](#)“ raport.

Erinevaid kokkuvõtteid ja analüüse tutvustatakse hindamisnõukogudele, ekspertide ja õppeasutuste koolitustel ja rahvusvahelistel seminaridel (nt ENQA, EQAF, EQAVET, INQAAHE, CEENQA aastakoosolekud jpt).

Aastatel 2017–2020 on EKKA töötajatel ilmunud [viis teadusartiklit](#) eelretsenseeritud ajakirjades.

Konverentsid ja seminarid

Aastatel 2017–2020 on EKKA korraldanud ühe suure rahvusvahelise konverentsi (**ENQA Members' Forum 2019**, mis tõi Tallinnasse üle 130 kõrghariduse eksperdi 40 riigist), **kaks kohalikku suurüritust** (kõrghariduse kevadkonverents aastal 2018 ja välisüliõpilaste õppimisele ja õpetamisele pühendatud uuringu aruteluseminar 2019. aastal) ja **12 temaatilist seminari**. Viimane suurem [üritus](#) toimus 2020. aasta oktoobrikuus, mil EKKA tutvustas uuringu „Sunnitud distantsõppega toimetulek“ tulemusi ja arutles üheskoos kõrgkoolidega kaugõppe tuleviku üle.

Oluline on ka tudengite kaasamine EKKA tegevustesse, mistõttu on viimasel kolmel aastal toimunud neli **tudengite kvaliteedivõrgustiku üritust**. Nendel kohtumistel on tudengid, kõrgkoolide esindajad jt arutlenud erinevatel teemadel, näiteks: konstruktiivse tagasiside andmine, tudengite roll kvaliteedi tagamisel kõrgkoolis jm.

Nähtavus avalikkuses

EKKA üks olulisimaid eesmärke on, et info agentuuri tegevuste kohta oleks asjakohane, operatiivne ja sihtrühmapärane. Seda eesmärki toetab 2020. aasta kevadel valminud [kommunikatsioonistrateegia](#). 2020. aasta suvel valmis [EKKA uus koduleht](#), mis toob informatsiooni laiemal auditooriumini senisest veelgi kasutajasõbralikumalt. Kodulehe kõrval on oluliseks info edastamise kanaliks ka [Facebook](#), mis läbis uuenduskuuri 2020. sügisel. 2020. aasta lõpus astus EKKA

veel ühe olulise sammu eelkõige õppijate informeerimises: EKKA panustab [Haridusportaali edasiarendusse](#).